

Andrzej Wiśniewski

"Przebieg procesu karnego", S.
Kalinowski, Warszawa 1961 :
[recenzja]

Palestra 5/8(44), 67-69

1961

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

S. Kalinowski: *Przebieg procesu karnego. Wyd. II, poprawione i uzupełnione*. PWN, Warszawa 1961, s. 558.

Omawiana praca zawiera systematyczny, wyczerpujący wykład części szczególnej procesu karnego i stanowi w tym zakresie zarówno podręcznik uniwersytecki, jak i cenną pomoc dla praktyków.

Przedstawiając w rozdziale I stadia procesu karnego, autor wskazuje, że przy omawianiu przebiegu procesu karnego należy zwrócić szczególną uwagę na kolejność czynności procesowych dokonywanych w toku procesu.

Proces karny — wywodzi autor — powinien być tak skonstruowany, aby zapewniał jak najlepsze osiągnięcie postawionych przed nim zadań. W szczególności proces powinien realizować zasady prawidłowej organizacji pracy, a jednocześnie umożliwiać przeprowadzenie przez wyższą instancję kontroli zarówno całości procesu, jak i poszczególnych stadiów procesowych, a nawet niektórych ważniejszych czynności. W procesie typu mieszanego trzeba więc wyróżnić kilka okresów rozwojowych, przez które proces kolejno przechodzi.

Z punktu widzenia teorii można wyodrębnić następujące stadia nowożytnego procesu karnego: a) postępowanie przygotowawcze, przeprowadzane w celu zebrania materiałów dowodowych jako podstawy do wystąpienia z oskarżeniem; b) postępowanie przejściowe, obejmujące czynności procesowe oskarżyciela i sądu związane z przejściem sprawy ze stadium postępowania przygotowawczego do stadium, w którym następuje rozpoznanie sprawy i wydanie orzeczenia; stadium to nie zostało wyodrębnione w polskim k.p.k.; c) postępowanie główne, stanowiące najważniejszą część procesu mieszanego; w stadium tym następuje rozpoznanie sprawy przez sąd i wydanie orzeczenia; d) postępowanie kontrolne, w którym następuje kontrola orzeczenia pierwszej instancji przez wyższą instancję sądową; e) postępowanie wykonawcze, mające na celu wykonanie wydanego orzeczenia, które się uprawomocniło.

Przytoczony wyżej podział jest odmienny od przyjętego dotychczas w polskiej nauce procesu karnego podziału stadiów procesowych. Zwłaszcza różni się on od tradycyjnego podziału wyodrębnieniem stadium postępowania przygotowawczego jako samodzielnego stadium procesowego.

Zgodnie z przyjętym podziałem procesu na poszczególne stadia ułożona też jest konstrukcja całej książki. Tak więc początkowe rozdziały pracy poświęcone są omówieniu problematyki postępowania przygotowawczego. W rozdziale II autor

omawia postępowanie przygotowawcze w państwach opartych na wyzysku, charakteryzując proces typu antycznego, feudalnego i burżuazyjnego, w rozdziale III — postępowanie przygotowawcze w systemie procesowym Polski burżuazyjnej (dochodzenie i śledztwo), a w rozdziale IV — postępowanie przygotowawcze w procesie karnym Polski Ludowej do r. 1959.

Rozdział V zawiera omówienie śledztwa według stanu prawnego obowiązującego od dnia 1 lipca 1959 r. Autor charakteryzuje tu rodzaje i zadania śledztwa, szczególnie omawia zagadnienia związane z wszczęciem śledztwa, czasem jego trwania i trybem prowadzenia oraz z czynnościami dokonywanymi przez organa uprawnione do prowadzenia śledztwa. W rozdziale tym mieści się także problematyka zażalenia na czynności śledcze, problematyka zamknięcia, uzupełnienia, zawieszenia i umorzenia śledztwa, podjęcia na nowo i wznowienia umorzonego śledztwa, wreszcie uchylecia postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego. W rozdziale VI autor omawia dochodzenie poprzedzające śledztwo i zastępujące śledztwo, dochodzenie uproszczone oraz inne rodzaje dochodzeń. Dalej, autor zajmuje się organami prowadzącymi dochodzenie, czasem trwania dochodzenia i rolą prokuratora w dochodzeniu.

W rozdziałach VII i VIII omówiony jest akt oskarżenia i jego uzasadnienie.

W rozdziale IX zatytułowanym „Oddanie pod sąd”, po historycznym i porównawczym wstępie, autor przedstawia sądową kontrolę aktu oskarżenia w naszym systemie procesowym. W rozdziale X omówione jest przygotowanie do rozprawy głównej.

Kilka następnych rozdziałów poświęconych jest omówieniu problematyki rozprawy głównej. W rozdziale XI znajdujemy uwagi ogólne i rys historyczny, w rozdziale XII omówione jest rozpoczęcie rozprawy głównej, a w rozdziale XIII — przewód sądowy. W rozdziale XIV autor omawia znaczenie głosów stron jako etapu rozprawy, kolejność przemówień stron, wreszcie ostatnie słowo oskarżonego.

W rozdziałach XV—XVII omówiony jest wyrok, jego tryb wydawania i uzasadnienie.

W dalszych rozdziałach dotyczących środków odwoławczych autor po uwagach ogólnych i przedstawieniu podziału środków odwoławczych (rozd. XVIII) omawia w rozdziale XIX rodzaje zażaleń, dopuszczalność zażalenia i postępowanie zażaleniowe, organy uprawnione do rozpoznawania zażaleń, formę zażalenia oraz tryb składania i tryb rozpoznawania zażaleń. W rozdziale XX omawia pojęcie i podstawy rewizji, formalne warunki rewizji, osoby uprawnione do założenia rewizji, postępowanie rewizyjne i rodzaje rozstrzygnięć sądu rewizyjnego, cofnięcie rewizji, udzielania odpowiedzi na pytania prawne i zasady prawne. Rozdział XXI dotyczy rewizji nadzwyczajnej. Autor omawia tu dopuszczalność rewizji nadzwyczajnej, termin do jej założenia i osoby uprawnione do wniesienia oraz postępowanie w trybie rewizji nadzwyczajnej.

Wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem jest treścią rozdziału XXII. Autor przedstawia tu charakter prawny wznowienia postępo-

wania, warunki dopuszczalności i podstawy wznowienia postępowania, wznowienie postępowania na niekorzyść lub na korzyść oskarżonego, *noviter reperta* i *noviter producta*, osoby uprawnione do złożenia wniosku i tryb składania wniosku o wznowienie, cofnięcie wniosku, sąd właściwy do orzekania o wznowieniu postępowania, sprawdzenie okoliczności wskazanych we wniosku, wstrzymanie wykonania wyroku w związku z rozpoznawaniem wniosku, tryb załatwienia wniosku, zażalenie na postanowienie o odmowie wznowienia postępowania, postępowanie po wznowieniu, wreszcie stosunek wznowienia postępowania do rewizji nadzwyczajnej.

W rozdziale XXIII omówiona jest problematyka związana z wykonaniem wyroku.

Końcowe rozdziały książki poświęcone są omówieniu szczególnych trybów postępowania. Tak więc w rozdziale XXIV autor omawia postępowanie w sprawach nieletnich, w rozdziale XXV — przywrócenie praw i zatarcie skazania, w rozdziale XXVI — postępowanie w sprawach karno-administracyjnych, w rozdziale XXVII — odszkodowanie za niesłuszne skazanie lub oskarżenie, w rozdziale XXVIII — postępowanie w razie zaginięcia lub zniszczenia akt, w rozdziale XXIX — wydawanie przestępców, w rozdziale XXX — postępowanie nakazowe, w rozdziale XXXI — postępowanie doraźne, w rozdziale XXXII — postępowanie w sprawach o przestępstwa karne skarbowe i w rozdziale XXXIII — postępowanie pojednawcze w sprawach z oskarżenia prywatnego.

Z. Keck: Skorowidz przepisów prawnych ogłoszonych w Dzienniku Ustaw i Monitorze Polskim w latach 1918—1939 i 1944—1960. Wyd. Prawn., Warszawa 1961, s. 548.

Nowy, zaktualizowany skorowidz, który zastąpi przestarzałe i mocno już zużyte wydanie z 1956 r., zawiera zestawienie przepisów prawnych ogłoszonych w latach 1918—1939 i 1944—1960 w Dzienniku Ustaw i Monitorze Polskim a obowiązujących w dniu 30 czerwca 1960 r.

Skorowidz zawiera prawie 800 haseł grupujących zagadnienia według podziału rzeczowego. Hasła te ułożone są w porządku alfabetycznym, a ich wykaz zamieszczony jest na początku książki. Hasła o treści obszerniejszej zostały podzielone w miarę potrzeby na podhasła. W obrębie każdego hasła podano najpierw przepisy o treści ogólnej, a następnie przepisy normujące poszczególne zagadnienie przedmiotu. Gdy jakieś zagadnienie jest unormowane w akcie wyższego rzędu i w wydanych na jego podstawie przepisach wykonawczych, to podano najpierw ten akt podstawowy, a następnie wszystkie przepisy wykonawcze. Autor przyjął zasadę niepowtarzania nazwy i danych aktu, który rzeczowo mieści się w dwu lub więcej hasłach, lecz stosuje system odsyłania do innych haseł.